

Guía Docente

Datos Identificativos					2024/25
Asignatura (*)	Historia das ideas e formas políticas		Código	615G01402	
Titulación					
Descriptorios					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	1º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	4.5	
Idioma	Galego				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Socioloxía e Ciencias da Comunicación				
Coordinación	Cardesin Díaz, Jose Maria	Correo electrónico	j.m.cardesin@udc.es		
Profesorado	Cardesin Díaz, Jose Maria	Correo electrónico	j.m.cardesin@udc.es		
Web	vices.udc.es				
Descrición xeral	<p>Cal é o obxecto dunha historia das ideas políticas? Cal a relación entre as ideas desas minorías que quedan plasmadas en textos escritos, e as ideas da maioría da poboación, que en boa medida apóianse en textos orais ou de natureza audiovisual? Cal o papel que xogan os cambios nas tecnoloxías da información e a comunicación? Como se conxugan tradición e innovación no campo das ideas que gobernan a unha sociedade?</p> <p>En cada unha das unidades temáticas, o estudo de textos e situacións de épocas pasadas servirán de pretexto para abordar problemas similares que están presentes nas sociedades contemporáneas.</p> <p>Cada época ou problema exemplificarase en cidades concretas. A fin de entender as implicacións que supoñen as circunstancias da época romana, medieval, moderna ou contemporánea, visitaremos cidades como Atenas, Roma, Xerusalén, Londres ou Gaza... dun xeito virtual, a través de audiovisuais, presentacións de powerpoint ou de aplicacións como Google Earth. Tamén realizaremos unha visita presencial a cidade da Coruña.</p> <p>Nas catro últimas aulas presentaremos o proxecto de investigación que na actualidade coordinamos: ?Protesta popular e violencia colectiva nas cidades españolas: A Guerra de Independencia?. Atenderemos a tres grandes cuestións: a loxística do traballo en equipo; a interdisciplinabilidade e a pluralidade das metodoloxías; e a pertinencia da investigación para contribuír aos debates da teoría social.</p>				

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Explicar a historia das ideas políticas como resultado dun proceso de acumulación histórica (como se conxugan tradición e modernidade)	A3 A9 A10 A11	B25	
Analizar a relación entre as ideas desas minorías que quedan plasmadas en textos escritos, e as ideas da maioría da poboación, que en boa medida apoianse en textos orais ou de natureza audiovisual (papel dos cambios nas tecnoloxías de información e comunicación)	A9 A10 A11 A24	B3	
Avaliar o contexto en que se foi construíndo a teoría sociolóxica e as teorías sobre o poder e a desigualdade social	A3 A9 A10 A11 A24	B25	
Xestionar as fontes de información primarias e secundarias e analizar os seus datos	A17 A24	B3 B5	

Desenvolver as habilidades de traballo individual e en equipo	A17	B3 B5 B12
---	-----	-----------------

Contidos	
Temas	Subtemas
A CIDADE ANTIGA: A INVENCION DA POLITICA NA GRECIA CLASICA	1.- O contexto histórico: a polis grega. 1.1.- A cidade de Atenas. 1.2.- Economía de mercado e democracia: a invención da política. 2.- A invención da escritura alfabética. 2.1.- Cultura letrada vs. cultura oral. 2.2.- Lugares da memoria e políticas de memoria. 3.- Platón e A República. 3.1.- A crítica aos sofistas: o papel da ética. 3.2.- Unha teoría do coñecemento: o "mito da caverna"; 3.3.- A polis ideal: a formulación da utopía.
TEMA 2.- A CRISE DO IMPERIO ROMANO: A SUBSTITUCION DA POLITICA POLA RELIXION	1.- O Imperio Romano. 1.1.- A Cidade de Roma, Caput Mundi 1.2.- Relixións mistericas e milenarismo. 2.- O cristianismo e a ruptura co pensamento clásico 2.1.- De seita perseguida a igrexa vitoriosa. 2.2.- Pablo de Tarso: a Carta aos Romanos
TEMA 3.- A CRISTIANDADE MEDIEVAL: A REFORMULACION DOS MODELOS DE REPRODUCCION SOCIAL	1.- A relixión e as súas funcións. 1.1.- Mito e ritual: Que hai nunha misa? 2.- O parentesco. 2.1.- Producir e reproducir: unha diversidade de alternativas. 2.2.- Os sistemas de parentesco romanos 2.3.- O sistema de parentesco cristián. 3.- A cidade medieval 3.1.- A cidade de Santiago de Compostela
TEMA 4.- EUROPA E OCCIDENTE, ENTRE AS IDADES MODERNA E CONTEMPORANEA	1.- Tres séculos de grandes transformacións. 1.1.- A expansión europea e a construción dun sistema mundial. 1.2.- Da Ilustración ao Liberalismo. 1.3.- O século das revolucións. 1.4.- Do modelo keynesiano ao triunfo do neoliberalismo. 2.- Protesta popular e conformación dunha vontade colectiva 2.1.- As formas "tradicionais" da protesta: motín, insurrección e folga. 2.2.- Os novos movementos sociais 2.3.- As vellas violencias do século XXI. 3.- Presentación de VICES: un proxecto de investigación sobre violencia colectiva 3.1.- A loxística do traballo en equipo 3.2.- A pluralidade das metodoloxías 3.3.- Entre a "gran" teoría e os estudos de caso 3.4.- Visita a cidade da Coruña

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais

Lecturas	A3 A9 A10 A11 B3 B5 B12 B25	8	16	24
Proba obxectiva	A3 A9 A10 A11 A17 A24 B3 B5 B25	2	20	22
Traballos tutelados	A17 A24 B3 B5	4	12	16
Sesión maxistral	A3 A9 A10 A11 B5 B25	12	0	12
Discusión dirixida	A3 A9 A10 A11 B5 B25	20	10	30
Atención personalizada		8.5	0	8.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Lecturas	Ao principio de curso fornecerase un conxunto de textos de lectura obrigatoria, que se discutirán en clase como apoio aos distintos apartados do programa e poderan servir de base para Traballos colectivos que se exporán oralmente na aula e que se encomendarán previamente a grupos de 3 alumnos
Proba obxectiva	A avaliación basearase nun exame por escrito a final de curso, en torno á materia impartida nas aulas e aos textos de lectura obrigatoria. O exame basearase en preguntas teóricas e de comentario de texto.
Traballos tutelados	Todos os alumnos deberan, de maneira obrigatoria, asistir a unha representación ritual de carácter relixioso, e entregar dun xeito individual un informe de 5 a 6 páxinas sobre o devandito ritual. Estes informes serán debatidos dun xeito conxunto nunha aula que terá lugar na segunda quincena de novembro
Sesión maxistral	Docencia maxistral
Discusión dirixida	A partir dos materiais expostos no aula e do traballo persoal dos alumnos.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Discusión dirixida Sesión maxistral	A atención personalizada realizarase de xeito individual nos traballos tutelados e na solución de problemas cando sexa preciso. Tamén se producirá no aula no contexto da docencia presencial. As titorías terán lugar a través da aplicación Teams no horario establecido Para aqueles alumnos que se acollan ao recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, a atención personalizada realizarase no horario de titorías (na aplicación Teams) ou a través de correo electrónico.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Discusión dirixida	A3 A9 A10 A11 B5 B25	Baseado na avaliación permanente realizada polo profesor a partir da participación activa por parte dos alumnos na aula, e na reflexión colectiva en torno as lecturas obrigatorias	30
Lecturas	A3 A9 A10 A11 B3 B5 B12 B25	Baseado na avaliación realizada polo profesor a partir da exposición en grupo por parte de 3 alumnos dalgunha das lecturas obrigatorias.	15
Proba obxectiva	A3 A9 A10 A11 A17 A24 B3 B5 B25	A avaliación basearase nun exame por escrito a final de curso, en torno á materia impartida nas aulas e aos textos de lectura obrigatoria. O exame basearase en preguntas teóricas e de comentario de texto.	40

Traballos tutelados	A17 A24 B3 B5	Todos os alumnos deberan, de maneira obrigatoria, asistir a unha representacion ritual de caracter relixioso, e entregar dun xeito individual un informe de 5-6 paxinas sobre o devandito ritual. Estes informes seran debatidos dun xeito conxunto nunha aula que tera lugar en torno a segunda quincena de novembro	15
---------------------	---------------	---	----

Observacións avaliación

1.- As cualificacións finais serán o

resultado da suma de 2 bloques de notas:

a.- A proba obxectiva, que

estará baseada nun exame por escrito ao final do curso, e que aportará o 40% da nota. Non presentarse ao exame final conlevará a cualificación de "Non Presentado" na materia.

b.- A participación activa

en clase (discusión dirixida, estudo de casos, reflexión sobre as lecturas), a exposición (voluntaria) das lecturas con cargo a grupos e o traballo obrigatorio sobre un ritual, que aportarán conxuntamente o 60% da nota

Atención:

O prazo para apuntarse para facer a exposición na aula duhnha lectura rematará o 5 de outubro. Se un membro do grupo non asiste a presentación oral, non poderá recibir cualificación por este concepto.

Caso

de que o estudante non se presentase a exame ou non superase a convocatoria de xaneiro, as cualificacións correspondentes a este segundo concepto (participación activa en clase, exposición voluntaria e traballo obrigatorio) gardaranse para a convocatoria de xullo.

2.-"Todos os aspectos

relacionados con ?dispensa académica?, ?dedicación ao estudo, ?permanencia? e ?fraude académico? rexeranse dacordo coa normativa académica vigente de la UDC

Caso

de que o estudante con dispensa académica de exención de asistencia non se presentase a exame ou non superase a convocatoria de xaneiro, manteranse os mesmos criterios de avaliación para a convocatoria de xullo.

Fontes de información

Bibliografía básica

A.- Os seguintes textos servirán de introdución aos diferentes temas do programa. Estes textos debateranse en clase e entrarán como materia de exame, xunto ás explicacións de clase

- 1.- BORGES, Jorge Luis: ?Funes el Memorioso?, en *Artificios*. Madrid, Alianza, (1944) 1993, p. 7-18. Data aproximada de comentario: 23/Setembro.
- 2.- FINLEY, Moses: ?Sócrates y Atenas?, en *Aspectos de la Antigüedad*, Barcelona, Ariel, (1960) 1975, p. 80-99. Data aproximada de comentario: 30/Setembro.
- 3.- HARRIS, Marvin: "Mesías", e ?El secreto del Príncipe de la Paz?, en *Vacas, cerdos, guerras y brujas*, Madrid, Alianza, 1981, p. 138-180. Data aproximada de comentario: 21/Outubro.
- 4.- GOODY, Jack: ?El cambio en los países germánicos?, en *La evolución de la familia y el matrimonio en Europa*, Barcelona, Herder, (1983) 1986, p. 59-76. Data aproximada de comentario: 04/Novembro.
- 5.- CARDESIN, José María: ?Revolta popular y linchamiento en la Guerra de la Independencia (1808-1814): preguntas desde una historia global (1200-2000)?, *Blog Conversación sobre Historia*, 19/06/2024, p. 1-18. Descargarlo en <https://conversacionsobrehistoria.info/2024/06/19/revuelta-popular-y-linchamiento-en-la-guerra-de-la-independencia-1808-1814-preguntas-desde-una-historia-global-1200-2000/> Data aproximada de comentario: 18/Novembro.
- 6.- PIQUERAS, José Antonio: ?El furor de una multitud anónima: la masacre de franceses de 1808 en Valencia?, en José María Cardesín (dir.): *Revolta popular y violencia colectiva en la Guerra de la Independencia*, Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2024, p. 65-84. Data aproximada de comentario: 25/Novembro.
- 7.- LAMELA, Carmen: ?Violencia vigilanista en el siglo XXI: comparativa internacional de tres estudios de caso. ¿Puede el registro escapar al relato?, en José María Cardesín (coord.): *Dossier ?Revolta popular entre la Edad Moderna y la Contemporánea?*, *Historia Social*, 109, 2024, p. 173-198. Descargarlo en <https://recyt.fecyt.es/index.php/HistoriaSocial/article/view/107831> Data aproximada de comentario: 09/Dicembro.

Bibliografía complementaria	<p>- ( ) .</p> <p>Bibliografía Tema 1 CONNOLLY, Peter y DODGE Hazel :La Ciudad Antigua. La vida en la Atenas y Roma clásicas, Madrid, Acento, 1998. FINLEY, Moses: Aspectos de la antigüedad, Barcelona, Ariel, 1975.LURI, Gregorio: El proceso de Sócrates.Sócrates y la transposición del socratismo, Madrid, Trotta, 1997.POLANYI, Karl: "Comercio, mercados y dinero en la Antigua Grecia", El sustento del hombre, Barcelona, Mondadori, 1994, pp. 227-371.RODRIGUEZ ADRADOS, F.: La democracia ateniense, Madrid, Alianza Universidad, 1980.RUIZ, Alicia: Historia de Grecia y el Mundo Helenístico, Santander, Ediciones TGD, 2016. Bibliografía Tema 2 BERMEJO, Fernando: La invención de Jesús de Nazaret, Madrid, Siglo XXI, 2018.CONNOLLY, Peter y DODGE, Hazel: La Ciudad Antigua. La vida en la Atenas y Roma clásicas , Madrid, Acento, 1998. HARRIS, Marvin: "El cargo fantasma"; "Mesías"; "El secreto del Príncipe de la Paz", en Vacas, cerdos, guerras y brujas, Madrid, Alianza, 1981, p. 121-180.Sagrada Biblia, Madrid, Biblioteca de Autores Cristianos.SANCHEZ FERLOSIO, Rafael: "La música celestial de la verdad", Le Monde Diplomatique, III/1999.WEBER, Max: ?La rutinización del carisma?, en Economía y Sociedad. Bibliografía Tema 3 COHN, Norman: En pos del milenio. Revolucionarios milenaristas y anarquistas místicos de la Edad Media, Madrid, Alianza Universidad, 1989.ECO, Umberto: El nombre de la rosa, Barcelona, Lumen, 1982.GINZBURG, Carlo: El queso y los gusanos. El cosmos según un molinero del siglo XVI, Barcelona, Muchnick, 1981.GOODY, Jack: La evolución de la familia y el matrimonio en Europa, Barcelona, Herder, 1986.VIGNAUX, Paul: El pensamiento en la Edad Media, Madrid, Fondo de Cultura Económica, 1993. Bibliografía Tema 4 CARDESIN, José María (coord.): Dossier ?Revolta popular entre la Edad Moderna y la Contemporánea?, Historia Social, 109, 2024, p. 97-198.CARDESIN, José María (dir.): Revuelta popular y violencia colectiva en la Guerra de la Independencia, Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2024.MARGALIT,Meir: Jerusalén, la ciudad imposible. Claves para comprender la ocupación israelí, Madrid, Catarata, 2018.POLANYI, Karl: La gran transformación. Crítica del liberalismo económico, Madrid, La Piqueta, 1989.SACCO, Joe: Notas al pie de Gaza, Literatura Random House, (2009) 2015.TILLY, Charles: Coerción, capital y los estados europeos, 990-1990, Madrid, Alianza, 1992.Web Violencia colectiva en la Guerra de la Independencia https://vices.udc.es/ Bibliografía Xeral BOBBIO, Norberto: La teoría de las formas de gobierno en la historia del pensamiento político, México, Fondo de Cultura Económica, 1987.GAARDER, Jostein: El mundo de Sofía. Novela sobre la historia de la filosofía, Madrid, Siruela, 1994.MACINTYRE, Alasdair: Historia de la ética, Buenos Aires, Paidós,1970.MANN, Anthony: Las fuentes del poder social, Madrid, Alianza, 2vols.NAREDO, José Manuel: La economía en evolución. Historia y perspectivas de las categorías básicas del pensamiento económico, Madrid, S. XXI, 1987.ORY, Pascal: Nueva historia de las ideas políticas, Madrid,Mondadori, 1992.PRIETO, Fernando: Lecturas de historia de las ideas políticas, Madrid, Unión Editorial.SENNETT, Richard: Carne y piedra. El cuerpo y la ciudad en la civilización occidental, Madrid, Alianza, 2003. FILMOGRAFIA: Tema 1: Andrew W. Hadrill (2018): Atenas, vivir en la ciudad antigua.https://www.youtube.com/watch?v=sYaBcrLw8HoRoberto Rossellini (1970): Sócrates Tema 2: Ridley Scott (2000): Gladiator.Pier Paolo Passolini (1964): El evangelio según San Mateo.Alejandro Amenábar (2009): Agora. Tema 3: Jean-Jacques Annaud (1986): El nombre de la rosa Tema 4: Peter Watkins (1964): Culloden.https://www.youtube.com/watch?v=mkxW-nB0nNUCarles Bover y Julio Pérez del Campo (2019): Gaza.https://www.youtube.com/watch?v=KbUHZPS9pu0</p>
------------------------------------	---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Hª política e social contemporánea/615G01109

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Hª política e social contemporánea/615G01109

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías